

**KAMER VAN KOOPHANDEL
EN NIJVERHEID ARUBA**

J.E. IRAUSQUIN BOULEVARD 10

JAAARREKENING 2016

30 oktober 2017

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

INHOUDSOPGAVE

	<u>Pagina</u>
JAARREKENING 2016	
1 Balans per 31 december 2016 (na verwerking van resultaat)	3
2 Exploitatierkening over het jaar 2016	4
3 Kasstroomoverzicht over het jaar 2016	5
4 Toelichting op de jaarrekening per 31 december 2016	6
5 Toelichting op de balans per 31 december 2016	10
6 Toelichting op de exploitatierkening over het jaar 2016	14
OVERIGE GEGEVENS	
Resultaat bestemming	18
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	19

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

1. BALANS PER 31 DECEMBER 2016 (na verwerking van resultaat)

		31 Dec- 2016 Afl.	31 Dec- 2015 Afl.
<u>ACTIVA</u>			
<u>VASTE ACTIVA</u>			
Materiële vaste activa	(5.1)	1,636,169	1,744,485
Financiële vaste activa	(5.2)	250,000	250,000
		<u>1,886,169</u>	<u>1,994,485</u>
<u>VLOTTENDE ACTIVA</u>			
Vorderingen:			
Jaarlijkse bijdragen	(5.3.1)	959,131	967,262
Overige vorderingen	(5.4)	96,714	92,564
Overlopende activa	(5.5)	35,379	51,035
		<u>1,091,223</u>	<u>1,110,861</u>
Liquide middelen	(5.6)	224,698	147,022
		<u>1,315,921</u>	<u>1,257,883</u>
		<u>3,202,090</u>	<u>3,252,368</u>
<u>PASSIVA</u>			
<u>EIGEN VERMOGEN</u>			
Overige reserve	(5.7)	2,558,356	2,539,956
<u>LANGLOPENDE SCHULDEN</u>			
Langlopende lening gebouw	(5.8.1)	327,898	373,416
<u>KORTLOPENDE SCHULDEN</u>			
Kortlopende deel lening gebouw		45,700	42,718
Crediteuren	(5.9.1)	123,318	119,574
Overige schulden	(5.9.2)	104,952	82,802
Overlopende passiva	(5.9.3)	41,865	93,901
		<u>315,836</u>	<u>338,995</u>
		<u>3,202,090</u>	<u>3,252,368</u>

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

2. EXPLOITATIEREKENING

		<u>2016</u> Afl.	<u>2015</u> Afl.
<u>OPBRENGSTEN</u>			
Opbrengsten	(6.1)	2,811,651	2,929,542
Personeelskosten	(6.2)	1,433,201	1,529,761
Algemene beheerskosten	(6.3)	500,826	525,519
Marketingskosten	(6.4)	72,909	286,315
Dotatie/vrijval voorziening oninbare jaarlijkse bijdragen	(5.3.1)	586,338	452,791
Afschrijvingskosten	(5.1)	<u>168,518</u>	<u>220,476</u>
Som der bedrijfslasten		2,761,792	3,014,862
Bedrijfsresultaat		49,859	(85,320)
Rentebaten	(6.5)	(6,000)	(2,186)
Rentelasten	(6.6)	<u>37,458</u>	<u>42,149</u>
		31,458	39,963
Exploitatieresultaat		<u><u>18,401</u></u>	<u><u>(125,283)</u></u>
Bestemming van het exploitatieresultaat			
Onttrekking / (Toevoeging) aan overige reserve		<u><u>(18,401)</u></u>	<u><u>125,283</u></u>

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

3. KASSTROOMOVERZICHT OVER HET JAAR 2016

	2016 Afl.	2015 Afl.
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	18,401	(125,283)
<u>Aanpassingen voor:</u>		
Afschrijvingen materiële vaste activa	168,518	220,476
Mutatie voorziening jaarlijkse bijdragen	586,338	452,791
Interest baten	(6,000)	(2,186)
Interestkosten	27,364	30,095
	<u>776,220</u>	<u>701,176</u>
<u>Verandering in werkkapitaal:</u>		
Mutatie vordering jaarlijkse bijdragen	(578,208)	(494,451)
Mutatie effecten	-	(250,000)
Mutatie overlopende activa en overige vorderingen	11,506	(8,615)
Mutatie overlopende passiva, overige schulden en crediteuren	(26,142)	14,500
	<u>(592,844)</u>	<u>(738,565)</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	<u>201,777</u>	<u>(160,487)</u>
Ontvangen interest	6,000	2,189
Betaalde interest	(27,364)	(30,095)
	<u>(21,364)</u>	<u>(27,906)</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten	<u>180,413</u>	<u>(190,582)</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten:		
Investerings in materiële vaste activa	(60,202)	(117,464)
Desinvesteringen in materiële vaste activa	-	57,111
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>(60,202)</u>	<u>(60,353)</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Aflossing langlopende schulden	(42,535)	(39,805)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>(42,535)</u>	<u>(39,805)</u>
Toename/ (afname) geldmiddelen	<u>77,677</u>	<u>(290,741)</u>
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:		
Stand per 1 januari	147,022	437,762
Mutatie boekjaar	<u>77,677</u>	<u>(290,741)</u>
Stand per 31 december	<u>224,698</u>	<u>147,022</u>

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

[Handwritten signature]

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

4. TOELICHTING OP DE JAARREKENING PER 31 DECEMBER 2016

4.1 Algemene toelichting

Activiteiten

De Kamer van Koophandel en Nijverheid Aruba (de Kamer) is een publiekrechtelijk rechtspersoon met als doel het behartigen van de belangen van de handel en nijverheid op Aruba. Op basis van de Handelsregisterverordening en het Landsbesluit Stichtingenregister, is de Kamer belast met het beheren van het handels- en stichtingenregister op Aruba. Een belangrijk deel van de werkzaamheden van de Kamer bestaat uit het gevraagd of ongevraagd uitbrengen van adviezen aan de Minister van Economische Zaken. Tevens adviseert de Kamer met betrekking tot aanvragen van vestigingsvergunningen ingevolge de Vestigingsverordening Bedrijven.

Vestigingsadres

Het adres van de Kamer is J.E. Irausquin Boulevard 10, Oranjestad, Aruba.

De inkomsten van de Kamer bestaan met name uit verplichte jaarlijkse bijdragen naar rato van het geïnvesteerd kapitaal van de ondernemingen gevestigd op Aruba en bijdragen voor eerste inschrijvingen voor nieuwe ondernemingen en stichtingen en het verstrekken van uittreksels uit het handelsregister en stichtingenregister, certificaten en verklaringen.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen dagkoers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Jaarrekening opstelling en goedkeuring

Deze jaarrekening is opgesteld door het Bestuur van de Kamer op 25 oktober 2017 en goedgekeurd door het Bestuur op 25 oktober 2017.

4.2 Algeme grondslagen

Algemeen

De jaarrekening heeft betrekking op het verslagjaar dat eindigt op 31 december 2016.

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaardbare grondslagen voor waardering van de activa en passiva en methoden van resultaatbepaling.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de exploitatierekening zijn referenties opgenomen. Met de referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzicht van het voorgaande jaar.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De posten in de jaarrekening van de Kamer van Koophandel en Nijverheid Aruba worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de Kamer haar bedrijfsactiviteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De jaarrekening is opgesteld in Arubaanse florin (Afl.), dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van de Kamer en alle bedragen worden afgerond op hele guldens.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend in de functionele valuta tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de exploitatierekening.

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

TOELICHTING OP DE JAARREKENING PER 31 DECEMBER 2016

Niet-monetaire activa die volgens de verkrijgingsprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum.

Niet-monetaire activa die volgens de actuele waarde worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op het moment waarop de actuele waarde werd bepaald.

4.3 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De Kamer beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderverslies wordt direct als last verwerkt in de exploitatierekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief / de kasstroom genererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Financiële vaste activa

Onder de financiële vaste activa is de termijn deposito opgenomen. Deze deposito is gewaardeerd tegen nominale waarde en heeft een looptijd > 1 jaar.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde, voor zover mogelijk rekening houdend met oninbaarheid. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de exploitatierekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de exploitatierekening als interestlast verwerkt.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de exploitatierekening als interestlast verwerkt.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

TOELICHTING OP DE JAARREKENING PER 31 DECEMBER 2016

4.4 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Opbrengstverantwoording

De opbrengsten bestaan uit het leveren van diensten en producten aan derden.

Lasten

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Personeelsbeloningen

Personeelsbeloningen (lonen, sociale lasten enz.) vormt een aparte regel in de exploitatierekening.

Periodiek betaalbare beloningen

Salarissen, vakantie uitkeringen, eindejaarsbonus, gratificatie personeelsleden, onkostenvergoedingen, overwerk en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de exploitatierekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenen

Per 1 juli 2005 heeft de Kamer een niveaupensioen afgesloten voor het personeel. De pensioenpremie is vastgesteld op 8% van het jaarsalaris plus vakantie-uitkering. De Kamer draagt bij voor 75% van de pensioenpremie. Het plan wordt gedefinieerd als een Defined Contribution plan. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Afschrijvingen op materiële activa

De afschrijvingskosten vormen een aparte regel in de exploitatierekening.

De materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte economische levensduur van het actief. Op aanschaffingen in het verslagjaar wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Financiële baten en lasten

Rentelasten & Rente baten

Rentelasten en baten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen lening die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

4.5 Financiële risico's

Marktrisico

Valutarisico

De Kamer is volledig werkzaam in Aruba. Het valutarisico voor de Kamer heeft geen directe betrekking op posities en toekomstige transacties.

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

TOELICHTING OP DE JAARREKENING PER 31 DECEMBER 2016

Prijsrisico

De Kamer bezit geen effecten of andere beleggingen en loopt uit dien hoofde geen risico's ten aanzien van de waardering van dergelijke financiële instrumenten.

Rente- en kasstroomrisico

De Kamer loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en rentedragende langlopende en kortlopende schulden, waaronder schulden aan kredietinstellingen. De Kamer betaalt een vaste rente over de schuld op lange termijn.

Kredietrisico

De Kamer heeft geen significante concentratie van kredietrisico. Verkoop op rekening vindt plaats aan een vaste groep klanten, zoals trustkantoren en advocatenkantoren. De verkoop vindt plaats op basis van een krediettermijn van 30 dagen.

De liquide middelen en financiële vaste activa staan uit bij banken die onder toezicht staan van de Centrale Bank van Aruba. Deze banken kennen geen externe rating.

Liquiditeitsrisico

De Kamer schat het liquiditeitsrisico als beperkt in. Voor zover noodzakelijk, kunnen zekerheden worden verstrekt aan banken voor het aantrekken van kredietfaciliteiten.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben geen relevante gebeurtenissen plaatsgevonden die in deze jaarrekening vermeld zouden moeten worden.

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

5.1 Materiële vaste activa

	Gebouw J.E. Irausq. Blvd.	Parkeer Terrein MP	Inventaris- sen	Computer/ Software	Totaal 2016	Totaal 2015
<u>1 januari</u>						
Aanschafwaarde	3,428,602	142,496	747,511	428,369	4,746,978	4,705,255
Cum.Afschrijving	(1,909,085)	(37,370)	(709,148)	(346,890)	(3,002,493)	(2,800,647)
Boekwaarde	1,519,517	105,126	38,363	81,479	1,744,485	1,904,608
<u>Mutaties</u>						
Investerings	-	-	4,994	55,208	60,202	117,464
Desinvesteringen	-	-	-	-	-	(75,741)
Cum.afschr. Desinv.	-	-	-	-	-	18,630
Afschrijvingen	(91,619)	(3,562)	(7,069)	(66,268)	(168,518)	(220,476)
	(91,619)	(3,562)	(2,075)	(11,060)	(108,316)	(160,123)
<u>31 december</u>						
Aanschafwaarde	3,428,602	142,496	752,505	483,577	4,807,180	4,746,978
Cum.Afschrijving	(2,000,704)	(40,932)	(716,217)	(413,158)	(3,171,011)	(3,002,493)
Boekwaarde	1,427,898	101,564	36,288	70,419	1,636,169	1,744,485

Gehanteerde afschrijvingspercentage in 2016

Gebouw	Parkeerterr.	Inventaris	Computer
4.0%	2.5%	20.0%	33.3%

5.2 Financiële vaste activa

De financiële vaste activa betreft een 'Termijn deposito'-rekening en kan als volgt wordt gespecificeerd:

Bank	Looptijd	Vervaldatum	Interest	31 Dec- 2016 Afl.	31 Dec- 2015 Afl.
Aruba Bank N.V.	36 mnd	20 augustus 2018	2.40%	250,000	250,000
				250,000	250,000

5.3 Vorderingen algemeen

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan een jaar, tenzij anders vermeld. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

5.3.1 Jaarlijkse bijdragen

Deze post in de jaarrekening betreft de jaarlijkse bijdragen die de Kamer per 31 december 2016 moet ontvangen van geregistreerde bedrijven. Bedrijven die geregistreerd zijn in het register van de Kamer moeten een jaarlijkse bijdrage aan de Kamer betalen.

De jaarlijkse bijdragen, de getroffen voorziening voor oninbaarheid en de netto bijdragen per eind 2016 worden als volgt gespecificeerd:

	Openstaande bijdrage einde jaar	Voorziening einde jaar	Vordering einde jaar 2016	Vordering einde jaar 2015
Verloop debiteuren positie 2016	1,170,392	466,900	703,492	-
Verloop debiteuren positie 2015	684,373	453,153	231,220	620,664
Verloop debiteuren positie 2014	569,485	545,066	24,419	175,621
Verloop debiteuren positie 2013	556,841	556,841	-	170,977
Verloop debiteuren positie 2012 en eerder	5,534,176	5,534,176	-	-
	<u>8,515,267</u>	<u>7,556,136</u>	<u>959,131</u>	<u>967,262</u>

Als grondslag voor het bepalen van de voorzieningen wordt een percentage van de gefactureerde bijdragen gehanteerd. Alle bedragen welke openstaan en ouder zijn dan 3 jaren zijn volledig voorzien.

Het verloop van de voorziening kan als volgt worden toegelicht:

	2016 Afl.	2015 Afl.
Opening balans voorziening	6,969,798	6,517,007
Dotatie voorziening bijdrage lopend jaar	466,900	453,153
Dotatie (vrijval) voorziening bijdrage voorgaande jaren	119,438	(362)
Eind balans voorziening	<u>7,556,136</u>	<u>6,969,798</u>

Als grondslag voor het bepalen van de voorzieningen wordt een percentage van de gefactureerde bijdragen gehanteerd.

5.4 Overige vorderingen

	31 Dec- 2016 Afl.	31 Dec- 2015 Afl.
Vordering Trustkantoren en overige debiteuren	58,289	74,918
Vordering online orders	1,398	1,214
Salaris inhouding personeel KvK (uniform, pc-thuis project, voorschotten)	8,101	5,000
Vordering oprichtingskosten ADCCI	-	1,977
Vordering foutieve betaling ITZ Support	-	6,704
Vordering voorgefactureerde jaarlijkse bijdragen	-	539
Vordering interest time deposit	8,186	2,186
Overig	20,740	25
	<u>96,714</u>	<u>92,564</u>

5.5 Overlopende activa

	31 Dec- 2016 Afl.	31 Dec- 2015 Afl.
Vooruitbetaalde kosten	6,810	10,785
Vordering ziektegeld SVB	28,569	40,250
	<u>35,379</u>	<u>51,035</u>

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

5.6 Liquide middelen

	31 Dec- 2016 Afl.	31 Dec- 2015 Afl.
Aruba Bank N.V.	63,801	56,648
RBC Royal Bank Aruba N.V.	11,001	12,909
Caribbean Mercantile Bank N.V.	134,723	56,420
Banco di Caribe N.V.	4,646	18,904
Kas	500	2,141
Kruisposten	10,028	-
	<u>224,698</u>	<u>147,022</u>

De Kas en banken staan vrij ter beschikking van de Kamer.

5.7 Overige reserve

	31 Dec- 2016 Afl.	31 Dec- 2015 Afl.
Begin saldo	2,539,956	2,665,240
Resultaat boekjaar	18,401	(125,283)
Eind saldo	<u>2,558,356</u>	<u>2,539,956</u>

Het resultaat is verwerkt in de overige reserve.

5.8 Langlopende schulden

5.8.1 Schulden aan kredietinstellingen

Eind oktober 2013 is een nieuwe lening aangegaan bij de Caribbean Mercantile Bank N.V., met als doel het afkopen van de openstaande balans van de hypothecaire lening nieuwbouw bij de Aruba Bank N.V., aangevuld met Afl. 60.000,= voor investering in een nieuwe airco installatie bij de Kamer. Bedrag van deze nieuwe lening is Afl. 500.000,=, tegen een intrest van 6.75% p.a.. Annuïteiten van Afl. 5.825,= per maand, gedurende 120 maanden (10 jaar).

Caribbean Mercantile Bank N.V. krijgt als zekerheden voor de terugbetaling van de lening het recht van eerste hypotheek op het recht van erfpacht tot 29 januari 2061 op het perceel domeingrond te Bushiri, met het daarop gebouwde, plaatselijk bekend als J.E. Irausquin Boulevard 10. Verpanding van alle roerende zaken (tegenwoordige en toekomstige) bestemd voor het duurzaam dienen van het gebouw, roerende zaken die van het gebouw worden afgescheiden en alle bestaande en/of toekomstige vorderingen voortvloeiende uit huurovereenkomsten of overeenkomsten tot ingebruikgeving met betrekking tot het gebouw. De zekerheden zijn voor een bedrag van Afl. 650.000,=. Tevens als zekerheid zijn alle rechten voortvloeiend uit de verzekeringspolis voor brand en inbraak-verzekering op eerder vermeld adres met als verzekerde waarde Afl. 2.700.000.

Als onderdeel van de lening is er ook een operating credit facility van Afl. 150.000,=, tegen een intrest van 6.75% p.a., welke moet dienen als een nieuwe credit faciliteit om te helpen met de behoefte aan werkkapitaal, als het nodig acht te zijn.

De volgende opstelling geeft de resterende looptijd van deze langlopende schuld. Afzonderlijk is vermeld tot welk bedrag de resterende looptijd langer is dan vijf jaar.

	2016		2015	
	Totaal	> 5 jaar	Totaal	> 5 jaar
Lening gebouw	373,598	109,895	416,135	170,126
Af te lossen < 1 jaar	45,700	-	42,718	-
Langlopende schuld	<u>327,898</u>	<u>109,895</u>	<u>373,416</u>	<u>170,126</u>

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals hierboven toegelicht zijn opgenomen onder de schulden op korte termijn.

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

5.9 Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

5.9.1 Crediteuren

	31 Dec- 2016	31 Dec- 2015
Te betalen leveranciers	123,318	119,574
	<u>123,318</u>	<u>119,574</u>

5.9.2 Overige schulden

	31 Dec- 2016 Afl.	31 Dec- 2015 Afl.
Te betalen accountantskosten	31,000	29,250
Tegoed aan debiteuren	69,821	53,057
Vooruitontvangen bijdragen	4,131	495
	<u>104,952</u>	<u>82,802</u>

5.9.3 Overlopende passiva

	31 Dec- 2016 Afl.	31 Dec- 2015 Afl.
Af te dragen loonbelasting en sociale lasten lopend jaar	-	27,395
Te betalen vakantiegelden	31,240	39,479
Pensioen premie Fatum	3,970	9,438
Voorgefactureerde inkomsten jaarlijkse bijdrage	6,133	7,396
Te betalen netto salarissen	-	1,113
Voorziening voor personeel	-	5,500
Overig	522	3,580
	<u>41,865</u>	<u>93,901</u>

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

6. TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING OVER HET JAAR 2016

6.1 Opbrengsten

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	Afl.	Afl.
Jaarlijkse bijdragen	2,334,499	2,265,763
Correctie jaarlijkse bijdragen voorgaande jaren	(31,952)	(27,608)
Eerste inschrijvingen	129,441	155,643
Uittreksels	269,255	257,355
Certificaten/verklaringen	2,460	3,345
Business Plaza	-	3,500
Handelsmissie Cuba	-	141,900
Inkomen Business Event	50,412	56,550
Curso "Empresario independiente chiquito/mediano"	26,607	11,900
Overige	30,929	61,194
	<u>2,811,651</u>	<u>2,929,542</u>

Business Plaza

Het resultaat van de Business Plaza is als volgt toe te lichten:

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	Afl.	Afl.
Opbrengsten	-	3,500
Kosten	(11,170)	(12,642)
	<u>(11,170)</u>	<u>(9,142)</u>

Business Event

Het resultaat van de business event 2016 is als volgt toe te lichten:

		<u>2016</u>	<u>2015</u>
		Afl.	Afl.
Opbrengsten	(6.1)	50,412	56,550
Kosten	(6.4)	(61,739)	(100,277)
		<u>(11,327)</u>	<u>(43,727)</u>

Curso "Empresario independiente chiquito/mediano"

Het resultaat van de cursus "Empresario independiente chiquito/mediano" is als volgt toe te lichten:

		<u>2016</u>	<u>2015</u>
		Afl.	Afl.
Opbrengsten	(6.1)	26,607	11,900
Kosten	(6.3.3)	(9,119)	(13,924)
		<u>17,488</u>	<u>(2,024)</u>

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING OVER HET JAAR 2016

6.2 Personeelskosten

	2016	2015
	Afl.	Afl.
Bruto salarissen	1,124,232	1,208,164
Sociale lasten	183,741	209,395
Pensioenbijdrage Kamer	60,548	59,499
Onkostenvergoeding	10,700	11,600
Training en seminars	2,911	3,387
Representatiekosten	-	1,800
Tijdelijke krachten	14,709	4,917
Overige personeelskosten	36,360	30,999
	<u>1,433,201</u>	<u>1,529,761</u>

6.3 Algemene beheerskosten

	2016	2015
	Afl.	Afl.
Huisvestingskosten pand J.E. Irausquin	153,683	221,306
Huisvestingskosten parkeerterrein (Masterplan)	490	157
Kantoorkosten	47,809	90,846
Automatiseringskosten	31,215	27,418
Juridische kosten	14,089	6,145
Accountantskosten (6.3.1)	73,363	55,272
Internet webhosting	11,364	13,632
Telefoon/fax	28,112	22,787
Bestuurs- en vergaderkosten	18,230	30,527
Reiskosten	1,917	45
Advertenties	8,969	4,340
Professionele kosten	62,593	18,079
Correctie voorgaande jaren	13,030	(6,881)
Workshop kosten operationeel (6.3.2)	-	1,590
Cursus BIS (Empresario independiente chiquito/mediano) (6.3.3)	9,119	13,924
Kosten viering 85 jaar KvK	-	13,354
Voorziening Master plan	17,646	-
Resultaat desinvestering activa	-	1,515
Overige algemene beheerskosten	9,197	11,463
	<u>500,826</u>	<u>525,519</u>

6.3.1 Accountantskosten

	2016	2015
	Afl.	Afl.
Controle jaarrekening	60,841	54,000
Extra kosten controle voorgaande jaren	12,522	1,272
	<u>73,363</u>	<u>55,272</u>

6.3.2 Workshop kosten operationeel

	2016	2015
	Afl.	Afl.
TEDX Women Conference	-	1,385
Cosme Workshop	-	204
	<u>-</u>	<u>1,590</u>

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING OVER HET JAAR 2016

6.3.3 Cursus BIS/ Empresario independiente chiquito/mediano)

	2016	2015
	Afl.	Afl.
Docenten	4,543	11,611
Nodige materialen, zoals flipover charts, pennen, e.d.	1,845	717
Eten en drank	2,731	1,596
	<u>9,119</u>	<u>13,924</u>

6.4 Marketingskosten

	2016	2015
	Afl.	Afl.
<u>Annual Business Event</u>		
Banquet	24,317	35,881
Zaalhuur/inrichting	15,625	15,010
Publiciteit B-meeting	813	4,780
Gast spreker	19,010	1,994
Kosten ivm 85 jaar KvK	-	40,468
Overige kosten B-meeting	1,974	2,144
	<u>61,739</u>	<u>100,277</u>
<u>Handelsmissie Cuba</u>		
Reis-en verblijfskosten, inclusief Visa	-	66,864
Havana Experience/ Carmona Spanje	-	75,466
Pre-event/ meeting deelnemers	-	12,355
Promotie materialen/ relatie geschenk	-	7,225
Advertenties	-	3,527
Brand-It! PR Marketing	-	3,165
Overig	-	515
	-	<u>169,118</u>
<u>Overige handelsmissie</u>		
Kosten missie Colombia/Panama	-	909
<u>Business Plaza</u>		
Advertentie kosten	6,564	8,973
Poster, flyers en banner	1,080	480
Huren tent, wireless speakers, stand voor sprekers en recreatie voor kinderen	891	1,655
Polo shirts en lunch voor personeel KVK	1,833	1,026
Overige kosten business plaza	802	508
Sponsoring	-	(3,500)
	<u>11,170</u>	<u>9,142</u>
<u>Overige marketing kosten:</u>		
Kosten voor Expositie kunstwerken	-	365
Advertenties via Facebook	-	353
TV-programma "Nos Mainta" Tele-Aruba	-	6,150
	-	<u>6,868</u>
	<u>72,909</u>	<u>286,315</u>

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING OVER HET JAAR 2016

6.5 Rentebaten

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	Afl.	Afl.
Rente effecten	6,000	2,186
	<u>6,000</u>	<u>2,186</u>

6.6 Rentelasten

	<u>2016</u>	<u>2015</u>
	Afl.	Afl.
Interest lening gebouw	27,364	30,095
Bankkosten en koersverschillen	10,094	12,054
	<u>37,458</u>	<u>42,149</u>

6.6 Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende het jaar 2016 had de Kamer gemiddeld 24 werknemers in dienst (2015: 24), wat neerkomt op 19 fte's.

6.7 Fiscale situatie

De Kamer is niet belastingplichtig voor de winstbelasting.

6.8 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

6.8.1 (Meerjarige) financiële verplichtingen

De Kamer heeft als verplichting de erfpacht belasting voor het perceel domeingrond te Bushiri, welke het recht van erfpacht is tot 29 januari 2061 en deze zijn als volgt:

- Financiële verplichtingen, < 1 jaar:	Afl.	11,246
- Financiële verplichtingen, tussen 1 jaar en 5 jaren:	Afl.	44,984
- Financiële verplichtingen, > 5 jaren:	Afl.	439,469

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

OVERIGE GEGEVENS

Resultaat bestemming

De behaalde jaarwinst van de Kamer van Koophandel wordt toegevoegd aan de overige reserve. Er wordt geen winst uitgekeerd.

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

KAMER VAN KOOPHANDEL EN NIJVERHEID ARUBA

OVERIGE GEGEVENS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Initialed on behalf of
PricewaterhouseCoopers Aruba
For identification purposes only
Oranjestad

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Kamer van Koophandel en Nijverheid Aruba
J.E. Irausquin Boulevard 10
Oranjestad, Aruba

Referentie: 134160 / A-30223

Verklaring over de jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Kamer van Koophandel en Nijverheid Aruba ("de entiteit") te Aruba gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Kamer van Koophandel en Nijverheid Aruba per 31 december 2016 en van het resultaat en de kasstromen over 2016 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor waardering van de activa en de passiva en methoden van resultaatbepaling.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016 (na verwerking van resultaat);
2. de exploitatierekening over 2016;
3. het kasstroomoverzicht over het jaar 2016; en
4. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met internationaal algemeen aanvaarde controlestandaarden. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de entiteit in overeenstemming met de Code of Ethics for Professional Accountants (regelgeving inzake onafhankelijkheid van accountants) van de International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA Code). Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Bestuur voor de jaarrekening

Het Bestuur van Kamer van Koophandel en Nijverheid Aruba is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor waardering van de activa en de passiva en methoden van resultaatbepaling.

In dit kader is het Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Bestuur afwegen of de entiteit in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Bestuur het voornemen heeft om de entiteit te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de entiteit haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht opdat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de internationaal algemeen aanvaarde controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste organen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Aruba, 30 oktober 2017
PricewaterhouseCoopers Aruba

Origineel getekend door Edsel N. Lopez